

חוק שירות בטחון, תש"ט — 1949*

1. פירושים.

בחוק זה —

„שירות בטחון“ פירושו —

- (א) שירות בכוחות הסדירים של צבא־הגנה לישראל (להלן: „שירות סדיר“);
- (ב) שירות בכוחות המילואים של צבא־הגנה לישראל (להלן: „שירות מילואים“);
- „תושב קבוע“ פירושו — אדם שמקום מגוריו הקבוע הוא בשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל;
- „יוצא־צבא“ פירושו — תושב קבוע באחד הגילים האלה:
- (א) גבר — באחד הגילים שמ־18 עד 49 ועד בכלל;
- (ב) אשה — באחד הגילים שמ־18 עד 34 ועד בכלל.

2. חישוב גילים.

לצורך חוק זה, אדם המגיע לגיל פלוני בשנה פלונית של הלוח העברי, רואים אותו כמי שמגיע לאותו גיל ביום א' בניסן של אותה שנה.

3. פוקדים.

- (א) שר הבטחון רשאי למנות פוקד או פוקדים לצורך חוק זה.
- (ב) מינוי של פוקד יכול להיות כללי או מסויג.
- (ג) הודעה על מינוי של פוקד תפורסם ברשומות.

4. רישום.

- (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל יוצא־צבא להתייצב לרישום במקום ובזמן שנקבעו בצו.
- (ב) יוצא־צבא שנקרא להתייצב כאמור, חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולמסור לפוקד או לאדם שנתמנה לכך על ידי הפוקד, את אותם הפרטים ביחס לעצמו שייקבעו בתקנות.
- (ג) יוצא־צבא שנקרא להתייצב כאמור, ומילא את המוטל עליו לפי סעיף קטן (ב), וחל שינוי בפרט מן הפרטים הנזכרים בסעיף קטן (ב) שנקבע בתקנות כפרט יסודי, חייב להודיע על השינוי לפוקד תוך שלושים יום מיום השינוי.

* הצעת החוק נתפרסמה בהצעות חוק 21 סיום כ"א באב תש"ט (10.8.49), עמ' 185.

(ד) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לתושב קבוע בגיל 17 להתייצב לרישום במקום ובזמן שנקבעו בצו. ניתן צו כזה, יחולו על אותו תושב קבוע סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), כאילו היה יוצא-צבא.

5. כושר רפואי.

(א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל יוצא-צבא להתייצב, במקום ובזמן שנקבעו בצו, לבדיקה רפואית לשם קביעת כשרו הרפואי לשירות בטחון.

(ב) יוצא-צבא שנקרא להתייצב כאמור, חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולהיבדק על ידי ועדה רפואית כל בדיקה שתידרש, לדעת הועדה, לשם קביעת כשרו הרפואי לשירות בטחון. המבחנים לכושר רפואי לדרגותיו — ייקבעו בתקנות.

(ג) סיימה ועדה רפואית את בדיקתו של יוצא-צבא, תקבע הועדה אם היא מוצאת אותו כשר מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן: „כשר לשירות“), או שהיא מוצאת אותו בלתי כשר מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן: „בלתי כשר לשירות“).

(ד) יוצא-צבא שועדה רפואית מצאה אותו כשר לשירות או בלתי-כשר לשירות, רשאי, בתנאים שייקבעו בתקנות, לבקש שועדה רפואית עליונה תבדוק אותו בבדיקה רפואית נוספת ותקבע אם היא מוצאת אותו כשר לשירות או בלתי כשר לשירות.

(ה) אופן זריכתו של ועדה רפואית ושל ועדה רפואית עליונה וסדרי עבודתו — ייקבעו בתקנות.

6. שירות סדיר.

(א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא —

(1) ליוצא-צבא, גבר, שנמצא כשר לשירות, והוא באחד הגילים שמ-18 עד 29 ועד בכלל; וכן

(2) ליוצא-צבא, אשה, שנמצאה כשרה לשירות, והיא באחד הגילים שמ-18 עד 26 ועד בכלל —

להתייצב, תוך התקופות הנזכרות בסעיף קטן (ד), לשירות סדיר, במקום ובזמן שנקבעו בצו; ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.

(ב) יוצא-צבא, גבר, שנקרא להתייצב לשירות סדיר על פי סעיף קטן (א), חייב בשירות סדיר —

(1) של עשרים וארבעה חדשים — אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים שמ-18 עד 26 ועד בכלל; ו

(2) של שמונה עשר חדשים — אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים שמ-27 עד 29 ועד בכלל.

(ג) יוצא-צבא, אשה, שנקראה להתייצב לשירות סדיר על פי סעיף קטן (א), חייבת בשירות סדיר של שנים עשר חדשים.

(ד) יוצא־צבא לא ייקרא להתייצב לשירות סדיר אלא אם הזמן שנקבע להתייצבות הוא תוך תקופת אלה:

(1) אם ביום שנכנס חוק זה לתקפו הוא באחד הגילים שמ־18 עד 25 ועד בכלל — תוך עשרים וארבעה חדשים מיום שנכנס חוק זה לתקפו;

(2) אם ביום שנכנס חוק זה לתקפו הוא באחד הגילים שמ־26 עד 29 ועד בכלל — תוך שנים עשר חדשים מיום שנכנס חוק זה לתקפו;

(3) אם הגיע לגיל 18 אחרי שנכנס חוק זה לתקפו — תוך עשרים וארבעה חדשים מיום הגיעו לגיל 18;

(4) אם הגיע לארץ כעולה אחרי שנכנס חוק זה לתקפו — תוך תקופה שתיקבע בתקנות.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד), יוצא־צבא ששירותו הסדיר נדחה, לפי בקשתו, בהתאם לסעיף 12, אפשר לקרוא לו לשירות סדיר, אם הזמן שנקבע להתייצבות הוא תוך שנים עשר חדשים מיום תום תקופת הדחייה.

(ו) שנים עשר החדשים הראשונים לשירותו הסדיר של גבר ושנים עשר חדשי השירות הסדיר של אשה יוקדשו בעיקרם, אחרי אימון צבאי ראשוני, להכשרה חקלאית, כפי שייקבע בתקנות; אך שר הבטחון רשאי להורות, לגבי יוצא־צבא שהצהיר על רצונו לשרת, ונתקבל לשירות, בחיל האויר או בחיל הים, שתקופת שירותו המיועדת להכשרה חקלאית, תוקדש, כולה או מקצתה, לשירות בחיל האויר או בחיל הים. ענפי המשק שההכשרה בהם היא בגדר הכשרה חקלאית, והסדרים והמשטר של הכשרה חקלאית — ייקבעו בתקנות.

(ז) שר הבטחון יתקין תקנות שתכליתן לשמור, תוך כדי ביצוע סעיף זה, על שלמותם של גרעינים התישבותיים.

(ח) שר הבטחון יתקין תקנות שבהן יסדיר את דבר מילוי חובת השירות הסדיר של יוצא־צבא שהגיעו לארץ כעולים אחרי שנכנס חוק זה לתקפו.

(ט) על אף האמור בסעיף זה —

(1) כל יוצא־צבא, אשר ערב היכנס חוק זה לתקפו שירת שירות מלא בצבא־הגנה לישראל חייב בשירות סדיר של עשרים וארבע חדשים או של תקופה קצרה יותר, כפי שורה שר הבטחון;

(2) יוצא־צבא, אשר לפני שנכנס חוק זה לתקפו שוחרר משירות מלא בצבא־הגנה לישראל אחרי שירות צבאי של שנה אחת או יותר, לא ייקרא להתייצב לשירות סדיר לפי סעיף זה.

(י) יוצא־צבא החייב בשירות סדיר, ששירת שירות צבאי בתקופה שמיום י"ט בטבת תש"ח (1 בינואר 1948) עד היום שנכנס חוק זה לתקפו, תופחת תקופת שירותו הצבאי מתקופת השירות הסדיר שהוא חייב בה.

7. (יא) בסעיף זה "שירות צבאי" פירושו —

- (1) לגבי התקופה שמיום י"ט בטבת תש"ח (1 בינואר 1948) עד יום כ"א באייר תש"ח (30 במאי 1948) — כל שירות ששר הבטחון יכריז עליו, באכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך סעיף זה;
- (2) לגבי התקופה שמיום כ"ב באייר תש"ח (31 במאי 1948) עד היום שנכנס חוק זה לתקפו — שירות מלא בצבא-הגנה לישראל.

7. שירות מילואים.

(א) יוצא-צבא שנמצא כשר לשירות, והוא אינו בשירות סדיר, יתא נמנה עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, וחייב בשירות מילואים, כמפורט להלן:

(1) גבר באחד הגילים שמ-18 עד 39 ועד בכלל, ואשה באחד הגילים שמ-18 עד 34 ועד בכלל — עד שלושים ואחד ימי שירות רצופים בכל שנה ועוד יום שירות אחד בכל חודש, ובלבד שאותו יום לא יחול בשבת או במועדי ישראל;

(2) גבר באחד הגילים שמ-40 עד 49 ועד בכלל — עד ארבעה עשר ימי שירות רצופים בכל שנה ועוד יום שירות אחד בכל חודש, ובלבד שאותו יום לא יחול בשבת או במועדי ישראל;

(3) מפקד — עד שבעה ימי שירות נוספים ברציפות לימי השירות הרצופים הנזכרים בפסקות (1) ו-(2); בפסקה זו "מפקד" פירושו — יוצא-צבא, כגבר כאשה, בדרגת רב-טוראי בחיל היבשה או בדרגה מקבילה בחיל האוויר או בחיל הים, או בדרגה גבוהה מאלה.

(ב) יוצא-צבא החייב בשירות מילואים כאמור, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות מילואים במקום ובזמן שנקבעו בצו; ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.

8. שירות מיוחד.

(א) שר הבטחון רשאי, אם הוא משוכנע שבטחון המדינה מחייב זאת, לקרוא, בצו, לכל יוצא-צבא הנמנה עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, להתייצב לשירות סדיר או לשירות מילואים, כפי שנקבע בצו, במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולשרת כל זמן שהצו יעמוד בתקפו; ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב ולשרת כאמור.

(ב) צו שניתן על פי סעיף קטן (א) יובא על ידי שר הבטחון, בהקדם ככל האפשר אחרי הינתנו, לידיעת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. הועדה רשאית לאשר את הצו, בשינויים או בלי שינויים, או לא לאשרו, או להביאו בפני הכנסת. תקפו של הצו יפקע ארבעה עשר יום מיום הינתנו, מלבד אם אושר, וכפי שאושר, על ידי הועדה או על ידי הכנסת לפני תום המועד האמור.

9. סדרי ההתייבנות.

כללים שלפיהם ינהגו פוקדים במתן צווים, הקוראים ליוצאי-צבא להתייבנות לפי חוק זה, וכן כללים בנוגע לסדרי ההתייבנות — ייקבעו בתקנות.

10. תחולת החוק הצבאי.

(א) יוצא-צבא החייב להתייבנות לשירות סדיר, יהא נמנה עם הכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל מן הזמן שנקבע, בצו, להתייבנות; לא התייבן, ללא צידוק מספיק, רואים אותו כאילו באותו זמן עזב את השירות שלא ברשות.

(ב) יוצא-צבא החייב להתייבנות לשירות מילואים, רואים אותו כאילו היה בשירות מן הזמן שנקבע, בצו, להתייבנות; לא התייבן, ללא צידוק מספיק, רואים אותו כאילו באותו זמן עזב את השירות שלא ברשות.

11. פטור.

(א) היה שר הבטחון משוכנע שתושב קבוע פלוני אין בדעתו להשתקע בשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל, רשאי הוא, בתעודה בחתימת ידו, לפטור אותו מן החובות המוטלות על תושב קבוע לפי חוק זה.

(ב) פטורות מחובת שירות בטחון:

(1) אם לילד;

(2) אשה הרה.

(ג) אשה נשואה פטורה מחובת שירות סדיר.

(ד) יוצא-צבא, אשה, שהצהירה כי טעמים שבמצפון או טעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון, תהיה פטורה מחובת שירות בטחון, באופן שייקבע בתקנות.

12. שחרור ודחייה.

שר הבטחון רשאי, אם היה סבור שמחייבים זאת טעמים הקשורים בהיקף הכוחות הסדירים או כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, או טעמים הקשורים בצרכי החינוך, ההתישבות או המשק הלאומי, או טעמי משפחה, או טעמים אחרים, כיוצא באלה, להורות, בצו, את ההוראות המפורשות להלן:

(א) לשחרר יוצא-צבא מחובת השירות הסדיר, או להפחית את תקופת השירות הסדיר של יוצא-צבא;

(ב) לדחות את שירותו הסדיר של יוצא-צבא לתקופה מסוימת, לפי בקשתו;

(ג) לשחרר, לתקופה מסוימת או לחלוטין, מחובת שירות מילואים יוצא-צבא החייב בשירות מילואים.

13. יציאה לחוץ-לארץ.

(א) יוצא-צבא לא יצא לחוץ-לארץ בתקופה שבה הוא עלול להיקרא לשירות סדיר, כאמור בסעיף 6 (ד) ו-(ה), אלא על פי רשיון מאת שר הבטחון.

(ב) יוצא־צבא ששירותו הסדיר נדחה, לפי בקשתו, בהתאם לסעיף 12, לא יצא לחוץ לארץ בתקופת הדחייה, אלא על פי רשיון מאת שר הבטחון.

14. דרישת ידיעות.

שר הבטחון רשאי, בתקנות, לחייב כל סוג של בני אדם למסור לפוקד, לפי דרישת הפוקד, פרטים שייקבעו בתקנות, בנוגע ליוצא־צבא, ככל שאותם הפרטים ידועים להם.

15. צוים — הוראות כלליות.

(א) צו לפי סעיף 12 יכול להיות אישי או לסוג מסויים של בני אדם. כל צו אחר לפי חוק זה יכול להיות כללי או לסוג מסויים של בני אדם.

(ב) צו לפי חוק זה אין חובה לפרסמו ברשומות.

(ג) צו מחייב את האדם שעליו הוא חל מן הזמן שהגיע לידיעתו.

(ד) צו שפורסם ברשומות, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת האדם שעליו הוא חל בצהרי היום שלאחר יום הפרסום.

(ה) צו שלא פורסם ברשומות, הרי —

(1) אם הוא נמסר לאדם שעליו הוא חל, או לאחד מבני משפחתו הגרים אתו ושאינו למטה מגיל 18, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת אותו אדם בזמן המסירה;

(2) אם הוא נשלח אל אותו אדם בדואר רשום לפי כתובת מקום מגוריו הקבוע, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת אותו אדם כתום שבעים ושתים שעות מזמן שנמסר לדואר למשלוח.

16. עבירות וענשים.

(א) אדם שעבר אחת העבירות האלה —

(1) לא מילא חובה המוטלת עליו לפי חוק זה;

(2) מסר בידועים לרשות, שהוא חייב למסור לה פרטים לפי חוק זה, ידיעה כזבת בכל פרט כאמור;

(3) עבר על סעיף 13 —

דינו — מאסר עד שתי שנים או קנס עד שש מאות לירות או שני הענשים כאחד.

(ב) אדם שעבר אחת העבירות האלה —

(1) עשה אחד הדברים המפורטים בסעיף קטן (א), בכוונה להשתמש משירות בטחון;

(2) חיבל או הטיל מום בגופו, או הניח לאדם אחר לחבל או להטיל בו מום, בכוונה לפגוע על ידי כך בכשרו הרפואי לשירות בטחון —

דינו — מאסר עד חמש שנים.

(ג) בתביעה פלילית על אי-מילוי חובת התייצבות לפי סעיף 4 (ב), או לפי סעיף 5 (ב), אין על התובע להוכיח אלא שהנאשם חייב באותה חובה, ומשחזיח זאת — על הנאשם הראיה שמילא אותה חובה.

(ד) ניתן צו לפי חוק זה המטיל על אדם למלא חובה בזמן שנקבע בצו, והוא לא מילא את החובה באותו זמן, יעמוד הצו בתקפו לגבי אותו אדם עד שהוא ימלא את החובה. האמור בזה אינו גורע מאחריותו הפלילית של אדם על אי-מילוי חובה בזמן שנקבע בצו, וחיובו בדין על אי-מילוי חובה המוטלת עליו אינו פוטר אותו מאותה חובה.

17. יוצא-צבא השוהים בחוץ-לארץ.

(א) יוצא-צבא שעבר עבירה לפי חוק זה יתן עליה את הדין, בין שעבר אותה במדינה ובין בחוץ-לארץ.

(ב) דרכי הביצוע של חוק זה לגבי יוצא-צבא השוהים בחוץ-לארץ — ייקבעו בתקנות.

18. ועדות מיעצות.

שר הבטחון רשאי למנות ועדות מיעצות לצורך ביצוע חוק זה.

19. העברת סמכויות.

(א) שר הבטחון רשאי להעביר לאדם אחר את הסמכויות הנתונות בידיו על פי חוק זה, כולן או מקצתן, חוץ מסמכויות אלה:

(1) הסמכות להתקין תקנות;

(2) הסמכות למנות סוקדים לפי סעיף 3;

(3) הסמכות לתת צווים לפי סעיף 8;

(4) הסמכות למנות ועדות מיעצות לפי סעיף 18.

(ב) הודעה על כל העברת סמכויות על פי סעיף זה תפורסם ברשומות.

20. ביצוע ותקנות.

שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

21. ביטול ושמירה.

(א) כל צו, הכרזה, תקנה ותוראה, שניתן להם תוקף בסעיף 5 לפקודת צבא-הגנה לישראל, תשי"ח — 1948, וכל צו שניתן לפי אותה פקודה — בטלים.

(ב) פרט לאמור בסעיף קטן (א), אין חוק זה גורע מהוראות פקודת צבא-הגנה לישראל, תש"ח — 1948.

¹ ע"ר מס' 3 מיום כ"ב באייר תש"ח (31.5.48), תוס' א', עמ' 9.

יוצא־צבא, אשר ערב היכנס חוק זה לתקפו שירת שירות מלא בצבא־הגנה לישראל, ולפני היכנס חוק זה לתקפו נבדק בדיקה רפואית לרגל התגיסותו לשירות צבאי, כמשמעותו בסעיף 6, ונמצא כשר לשירות צבאי, כאמור, רואים אותו כאילו ביום שנכנס חוק זה לתקפו —

(א) נבדק על ידי ועדה רפואית ונמצא כשר לשירות לפי סעיף 5 ;

(ב) התייצב לשירות סדיר בתוקף צו לפי סעיף 6 (ג).

תקפו של חוק זה הוא מיום ח' בתשרי תש"י (1 באוקטובר 1949).

נתקבל בכנסת ביום י"ד באלול תש"ט (8 בספטמבר 1949).

ד. בן־גוריון
ראש תממשלה ושר הבטחון
יוסף שפרינצק
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיא המדינה

חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תש"ט — 1949

1. פירושים.

בחוק זה —

„שירות צבאי“ ו„שירות“ פירושו —

(א) לגבי התקופה שמיום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947) עד יום

כ"א באייר תש"ח (30 במאי 1948) — כל שירות ששר הבטחון הכריז עליו,

באכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך חוק זה ;

(ב) לגבי התקופה שמיום כ"ב באייר תש"ח (31 במאי 1948) ואילך —

שירות בצבא־הגנה לישראל ;

„חייל משוחרר“ פירושו — אדם ששירת בשירות צבאי ושוחרר מהשירות ;

„נכות“ פירושה — איבוד הכושר לעשות פעולה רגילה, בין גופנית ובין

שכלית, או הפחתתו של כושר זה ;

„נכה“ פירושו — חייל משוחרר שלקה בנכות כתוצאה ממחלה שחלה בה, או

מחבלה שנחבל, בתקופת שירותו עקב שירותו ;